

TÜRKİYE'DE İHRACAT ve DENİZLİ PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

Doç. Dr. Ekrem KARAYILMAZLAR, Yard. Doç. Dr. Ersan ÖZ
Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü

GİRİŞ

Dünya ticaretinin çok yönlü olarak serbestleştirilmesini amaçlayan Uruguay Turu'nun 1993'de tamamlanması ve Dünya Ticaret Örgütü'nün faaliyete geçmesinin yanı sıra, AB, NAFTA, ASEAN, APEC gibi bölgesel entegrasyonların da etkisiyle dünya ticaret hacminde hızlı bir genişleme gözlenmiştir. Nitekim son üç yılda dünya hasılası ortalama %4 artarken, dünya ticaret hacmi, %8 civarında büyümüştür. Bununla birlikte özellikle son yıllarda gelişmekte olan ülkelerin, dünya ticaret sistemine daha fazla entegre olma çabası içinde oldukları görülmektedir. Yani bu ülkeler, koruyucu tarifeleri düşürme ve dünya ticaretine daha fazla katılma eğilimindedirler. Dolayısıyla küreselleşmenin ölçütü olarak ihracatın GSMH içindeki payını ele alacak olursak, günümüzde gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere daha fazla küresel sisteme entegre olduklarını söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, dünya ekonomisinde yaşanmakta olan bu gelişmelerin Türkiye'nin dış ticaretine muhtemel etkilerini Denizli perspektifinden incelemektir.

1.Ekonomik Küreselleşme

Günümüzde ülkeler, kendilerini dünyadan izole ederek, yaşam standartlarını yükseltmek ve ekonomik büyümeyi gerçekleştirmek anlamında ekonomik başarılar elde etmenin güç olduğu düşüncesiyle ve küreselleşmenin sunduğu fırsatlardan daha fazla yararlanabilmek için bir dizi reformlar gerçekleştirmekte ve ekonomilerini dünyanın diğer ülkelerine açmaktadır. Gerçekten de bu durumda olan ülkelerin önünde bu yolla ekonomik performanslarını artıran bir çok ülke örneği bulunmaktadır. Buna, Madagaskar ve Maurizus; Küba ve Porto Rico; Myanmar ve Tayland ile Kuzey ve Güney Kore şeklinde oluşturulan ülke grupları güzel bir örnek oluşturmaktadır. Başlangıç koşulları büyük ölçüde aynı, birbirine yakın gelirleri olan bu dört çift ülke

grubundaki ülkelerin hemen hemen tümü benzer gelir düzeylerinde ve kırk elli yıl öncesine kadar da benzer koşullarda idiler. Her bir ülke grubundaki “ilk”ler genelde nispeten kapalı ekonomiler iken; “ikinci”ler dışa açık ve ekonomilerinde piyasa kurallarını uygulayan ülkelerdir. Günümüzde ikinci ülkelerdeki birim sermaye gelirleri, birinci ülkelerin en az on katı daha fazladır¹.

Küreselleşme, ülkelerdeki faaliyet alanlarını genişletmekte ve böylece o ülke insanlarına yeni potansiyel fırsatlar yaratmaktadır. Mesela küreselleşme, malların satılabileceği piyasayı genişletmekte ve bu sayede ülkenin verimli kaynaklarını talebin yüksek olduğu, bunun sonucu olarak da daha yüksek fiyattan alıcısı olan mal ve hizmetlerin üretimine kaydırarak kazançlı çıkmalarına hizmet etmektedir.

Bunun yanında küreselleşmeyle birlikte ülkeler temel girdilere, sermaye mallarına, yarı mamullere ve diğer tüketim mallarına kolayca ulaşabilmekte ve bunların en kalitelisini, veri yada en düşük fiyattan temin edebilmektedirler. Aynı şeyler emek faktörü için de geçerlidir. Küreselleşmenin emeğin verimliliğini artıracak ya da bireylerin yaşam standartların yükseltecek fırsatlar sunduğu iddia edilmektedir.

Uluslararası ticaretteki en bilinen teoremlerden biri olan Stolper-Samuelson teoremine göre, bir ülke uluslar arası ticarete açıldığında, o ülkedeki en bol faktörün reel gelirinde bir artış olacaktır. Eğer gelişmekte olan ülkelerde bol bulunan faktör niteliksiz emek ise, bu durumda ticaretten en fazla kazançlı çıkan kesim, gelişmekte olan ülkelerdeki niteliksiz emek olacaktır. A.Kruger, J.Bhagwati ve T.N.Srinivasan da, gelişmekte olan ülkelerdeki ticarete ilişkin reformların, özellikle düşük gelirli ülkelerin lehine olacağını iddia etmektedirler. Çünkü onlara göre bu tür ülkeler, büyük çoğunlukla niteliksiz emeğin imal ettiği mallarda karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptirler. Bu perspektiften bakıldığında ticari imkanların genişlemesinin, düşük gelirli ülkelerdeki yoksulluğu ortadan kaldıracığı ve eşitsizlikleri azaltacağını söylemek mümkündür.²

Geleneksel sanayi olarak da adlandırılan tekstil ve giyim sektörü, üretim sürecinin esasen emek yoğun faaliyetlere dayalı olması dolayısıyla, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere çok sayıda ülkede çok önemli bir gelir ve istihdam kaynağını oluşturmaktadır. Örneğin, AB’de 120.000 tekstil firması, 2 milyon çalışanıyla birlikte, istihdamın %7.6’sını karşılamaktadır³. Dünya genelinde özellikle emek yoğun faaliyetlere dayalı olan konfeksiyon sektöründe niteliksiz işgücü yoğun bir şekilde istihdam edilmektedir. Ayrıca, bu sektörde kadın çalışan sayısı da oldukça fazladır⁴. Bu bakımdan Türkiye’nin ihracatında önemli bir yer tutan tekstil sektörünün bir taraftan istihdam yaratıcı diğer taraftan da gelir dağılımını düzeltici etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

¹ Vito, Tanzi; “Globalization and the Need for Fiscal Reform in Developing Countries”, Institute for the Integration of Latin America and the Caribbean, Occasional Paper-SITI-06, October, 2004, s:3.

² Ann, Harrison; “Globalization And Poverty”, NBER Working Paper Series, Working Paper:12347, June, 2006, s:11.

³ [<http://europa.eu.int/>], Erişim: 28.10.2006.

⁴ WTO Discussion Papers, No: 5, “The Global Textile and Clothing Industry Post the Agreement on Textiles and Clothing”, 2004.

2. Türkiye'nin Dünya Dış Ticaretindeki Yeri

Dünyada 2005 yılında toplam 10,2 trilyon dolar mal ihracatı gerçekleşmesi beklenirken, 2006 yılında bu rakamın 11 trilyon dolara yükseleceği öngörülmektedir. Türkiye'nin 2005 yılında gerçekleşmesi beklenen toplam ihracatı dünya ihracatının binde 7,1'ine tekabül ederken, 2006 yılında bu oranın binde 7,2'ye çıkarılması hedeflenmektedir. Türkiye'de tüm sektörler az çok hem ihracat ve hem de ithalat kabiliyetine sahiptir. Fakat 2000-2004 dönemi örnek alınıp sektörler bazında bir analiz yapıldığında en ihracatçı giyim sektörünü, gıda ve dokuma sektörlerinin izlediği, yarımamuller ve demir-çelik sektörlerinin de ithalattan fazla ihracat yaparak "net ihracatçı" oldukları dikkati çekmektedir⁵.

Tablo1: Türkiye'nin Dünya Ticaretindeki Yeri (Milyar \$)

	2003	2004	2005	2006*
Dünya İhracatı	7.365	8.939	10.153*	11.045
Türkiye'nin Dış Ticareti				
İhracat	47,3	63,1	76,6	79,0
İthalat	69,3	97,5	109,1	124,4
Binde Pay				
Türkiye İhracatı/Dünya İhracatı	6,4	7,1	7,5	7,2
Türkiye İthalatı/Dünya İhracatı	9,4	10,9	10,7	11,3

Kaynak: DPT, "2006 Yılı Programı", s:29 ve TCMB.

* Tahmini

Aşağıdaki tablo 2`de ise, Türkiye'nin ülke gruplarına göre ihracatı verilmektedir. 2005 yılının Ocak-Ağustos döneminde Türkiye'nin en büyük ihrac pazarları olan OECD ve AB ülkelerine yapılan ihracatın, toplam ihracat içindeki payı kısmen azalırken, KEİB ve İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerine yapılan ihracatın payı artmıştır. Ocak-ağustos dönemi itibarıyla AB ülkelerine yapılan ihracatın payı 2004 yılında %54,4 seviyesinden, 2005 yılında %52`ye gerilemiştir.

Tablo 2: Ülke Gruplarına Göre Türkiye'nin İhracatı (Milyar \$)

	Yıllık		Yüzde Pay		Ocak-Ağustos		Yüzde Pay	
	2003	2004	2003	2004	2004	2005	2004	2005
Toplam İhracat	47,3	63,1	100	100	39,3	46,2	100	100
AB Ülkeleri	25,9	34,4	54,8	54,6	21,4	24,0	54,4	52,0
AB-15	24,5	32,6	51,8	51,6	20,2	22,5	51,5	48,8
AB-10 (Yeni Üyeler)	1,4	1,9	3,0	2,9	1,1	1,5	2,9	3,3
Türkiye Serbest Bölgeleri	1,9	2,6	4,1	4,1	1,6	1,9	4,1	4,1
Diğer Ülkeler	19,4	26,1	41,1	41,4	16,4	20,3	41,6	43,8
Diğer Avrupa (AB Hariç)	4,9	6,6	10,3	10,5	4,0	5,3	10,1	11,6
Afrika	2,1	3,0	4,5	4,7	1,8	2,4	4,7	5,2
Amerika	4,3	5,7	9,0	9,1	3,7	3,9	9,5	8,4
Diğer	8,2	10,8	17,3	17,1	6,8	8,7	17,3	18,7
Yakın ve Orta Doğu	5,5	7,9	11,6	12,5	4,9	6,5	12,5	14,1
Diğer Asya	2,3	2,5	5,0	4,0	1,7	1,9	4,2	4,1

Kaynak: DPT, "2006 Yılı Programı", s:32.

⁵ Mustafa SÖNMEZ, Türkiye'nin Dış Ticaretinin Sektörel Analizi 2000-2004, Ege Bölgesi Sanayi Odası, İzmir, 2004, [http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Uye/Sonmez_Ara04.pdf], Erişim: 28.10.2006.

Toplam ihracatımızın sektörel dağılımına bakıldığında ise (Tablo 3), 2004 yılındaki 63,1 milyar \$'lık değerinden 2005 yılında 76,6 milyar \$'a yükseldiği ve 2006 yılında ise 79 milyar \$'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu ihracatın yaklaşık olarak %4'ü tarım, ormancılık ve balıkçılık; %1'i madencilik ve taş ocakçılığı ve %94'ü imalat sanayine ait bulunmaktadır. İmalat sanayi içinde tekstil ürünlerinin payının ise, mutlak rakam olarak artmasına rağmen, 2004 yılındaki %12,7'lik payının, 2005'de %12,1'e düştüğü ve 2006 yılında da %11,8'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 3: İhracatımızın Sektörel Dağılımı

	(Milyar \$)			(Yüzde Pay)		
	2004	2005	2006*	2004	2005	2006*
TOPLAM İHRACAT	63,1	76,6	79,0	100	100	100
Tarım,Ormancılık,	2,6	3,2	3,3	4,2	4,3	4,2
Balıkçılık	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	59,5	72,0	74,4	94,3	94,1	94,2
İmalat Sanayi	9,3	8,8	9,4	12,7	12,1	11,8
Tekstil Ürünleri	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Diğer						

Kaynak: DPT, "2006 Yılı Programı", s:32. * Tahmini

3. Türkiye'nin Dış Ticaretinde Denizli'nin Önemi

1970'lerden itibaren sanayileşmeye başlamış olan Denizli, tekstil ve konfeksiyonda yoğunlaşmış olmakla birlikte metal eşya, makine ve teçhizat sanayine de yönelmiş, son yıllarda ise mermercilik ön plana çıkmaya başlamıştır. İhracata dayalı bir ekonomiye sahip İl'de 300'ü büyük ölçekli olmak üzere 900'ü aşkın sanayi kuruluşu mevcut olup, bu sanayi tesislerinin yarısından fazlası tekstil ve konfeksiyon işletmelerinden oluşmaktadır⁶. Zaten bilindiği gibi, Denizli'de sanayii, tekstil ağırlıklı olup, özellikle havlu-bornoz ile çarşaf-nevresimde Türkiye'de ve dünyada belirgin bir düzeye ulaşmıştır.

⁶ <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=23117>, Erişim:10-11-2006.

Tablo 4: Denizli İli İlçeleri ve Komşu İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasındaki Yeri

872 İlçe İçinde gelişmişlik Sıralaması	İl	İlçe	
1	Bursa	Büyükşehir	
8	Gaziantep	Büyükşehir	
9	Denizli Merkez	İlçeler	Sıralamadaki Yeri
		Honaz	126
		Sarayköy	150
		Babadağ	161
		Çardak	200
		Serinhisar	207
		Bozkurt	235
		Buldan	256
		Akköy	315
		Çivril	368
		Çal	385
		Tavas	403
		Acıpayam	443
		Bekilli	455
		Baklan	490
		Güney	496
		Beyağaç	516
		Kale	522
		Çameli	709
10	Konya	Büyükşehir	
24	Manisa	Merkez	
53	Aydın	Merkez	
58	Kütahya	Merkez	
59	Afyon	Merkez	
68	Muğla	Merkez	
872	Van	Bahçesaray	

Kaynak: <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/seg/ilce2003.html>, Erişim:8-11-2006

Sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında 2003 yılında il düzeyinde 12. sırada yer alan ve Türkiye'nin gelişmiş illerinden biri olan Denizli İl'inin 2001 yılı GSYİH'sinin sektörel dağılımı incelendiğinde, %60'lık payla birinci sırada hizmetler sektörü, %22'lik payla ikinci sırada sanayi sektörünü ve üçüncü sırada da %18'lik payla tarım sektörü görülmektedir. Ancak 1987-2001 döneminde İl'in en hızlı büyüyen sektörü %7,7 ile sanayi olmuştur⁷. DPT tarafından yapılan çalışmada Denizli İl'inde

⁷ DPT, age.,s:163.

“tekstil ürünleri imalatı”, “gıda ürünleri ve içecek imalatı” ve “giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması” sektörlerinin ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

2003 yılı için yapılan araştırmada Denizli'nin ilçeleri ve komşu iller ile birlikte sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını veren yukarıdaki tablo 4'ün incelenmesi sonucunda görülecektir ki, Denizli Merkez İlçesi 872 ilçe arasında, kendisine komşu olan tüm illerin merkez ilçelerini ve hatta Konya Büyükşehir ilçesini bile geride bırakarak 9. sırada yerini almıştır. Buldan ise hiç de küçümsenmeyecek bir şekilde 256. sırada yer almaktadır. Bu durum elbette Denizli'nin Bölge illeri içerisinde en gelişmiş ve potansiyelinin de en fazla olduğunun açık bir ispatı olarak değerlendirilebilir.

Küreselleşme süreci, ulusal ve bölgesel düzeyde olduğu kadar, yerel dinamikleri de doğrudan etkileyerek, yerel kalkınma açısından yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu süreçle birlikte birer rekabet birimine dönüşen şehirler, dinamiklerini ve potansiyellerini değerlendiren uygun stratejiler çerçevesinde daha hızlı bir gelişme eğilimi yakalama şansına sahiptirler⁸. Bu şansı yakalamış illerden biri olan Denizli, son 15 yılda kendi iç dinamikleriyle, devlet yardımına ihtiyaç duymadan gerçekleştirdiği atılımlarla Türkiye'nin en önemli sanayi merkezlerinden birisi haline gelmiştir. Bu yönüyle de diğer illere örnek bir model olarak gösterilen Denizli ekonomisinin en karakteristik özelliği, ihracata yönelik olarak üretim yapılması ve bundan dolayı da uluslararası rekabetin yoğun bir şekilde yaşanıyor olmasıdır. Bu durumu göstermesi bakımından aşağıdaki tablo 5'in incelenmesi gerekmektedir. İhracatçı firma sayısı ile ihracat değerlerinin verildiği tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi; Denizli, komşu illerden ihracatı ve ihracatçı firma sayısı en fazla olan Manisa'nın yaklaşık 3 misli ihracatçı firmaya sahip olup, yaklaşık 3 kat daha fazla da ihracat gerçekleştirmiştir.

Tablo 5: Denizli ve Komşu İllerdeki İhracatçı Firmaların İllere Göre Dağılımı

	İhracatçı Firma Sayısı						İhracat Değeri (Milyon \$)						
	2001	2002	2003	2004	2005	Ocak-Ağustos 2006	2001	2002	2003	2004	2005	Ocak-Ağustos 2005	Ocak-Ağustos 2006
Denizli	463	501	571	635	687	605	552	681	866	1.196,2	1.413,8	880,2	995
Afyon	99	106	127	147	175	156	49,7	55	71,3	90,1	111,1	70,2	93,8
Aydın	166	170	229	227	237	175	127	156,5	188,4	253,8	308,3	179	198,4
Manisa	163	176	202	237	241	235	247	311,9	412,1	526	567,8	353,9	367,9
Muğla	91	130	154	192	174	114	23,7	39,2	57,4	79,4	93,9	58,2	69,6

Kaynak: <http://www.foreigntrade.gov.tr/ead/ekolar1/eko17.xls>, Erişim: 10-11-2006.

⁸ DPT, “İllerde Öne Çıkan Sanayi Sektörleri, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, DPT Yayın No:2693, Ağustos, 2006.

4. Denizli İli İhracatının Bileşimi

Denizli imalat sanayi, 1970`lerin başında hızlı bir gelişme göstermiştir. Bunun temel nedeni, Türkiye`nin ithal-ikameci sanayileşme stratejisini benimsemiş olmasıdır. 1960`lı yıllarda küçük atölyelerde üretim yapılırken, 1970`li yıllardan itibaren özellikle dokuma ve metal sanayiinde ileri teknolojiler kullanılmaya başlanmış ve İl`in yarattığı katma değerde ciddi yükselişler olmuştur. Denizli`de gelişen tekstil sanayi, daha sonra çırçır, boya ve apre işleri ile iplik üretiminde uzmanlaşma sürecine girmiştir. İl`de ikinci önemli sanayi, boru ve kablo üretiminin yapıldığı metal eşya görülmektedir.

Tablo 6: Denizli İhracatının Sektörel Bileşimi (Bin \$)

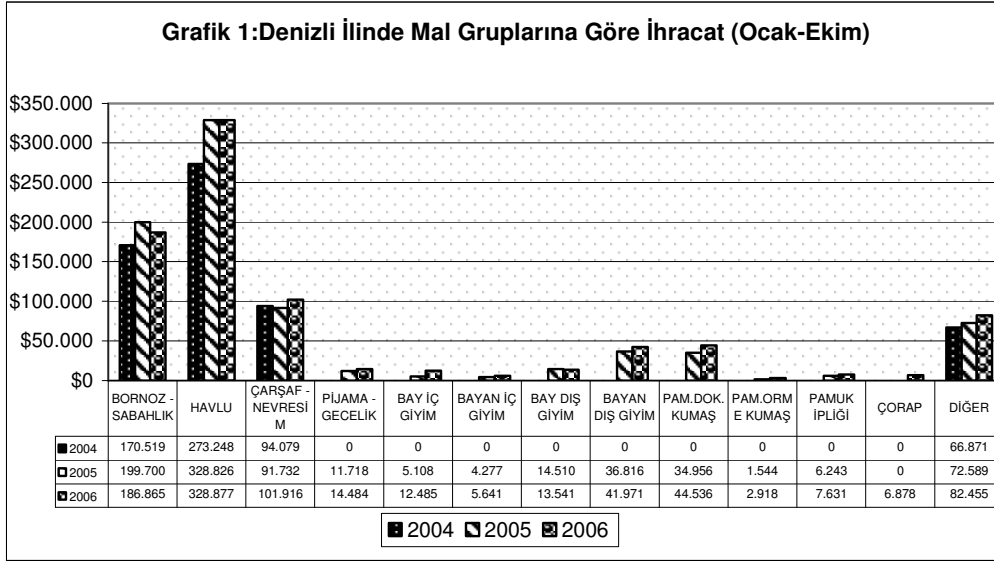
Sektör	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
TARIM	16.276	15.503	17.942	25.027	29.911	39.866	27.690
SANAYİ	307.849	578.576	733.059	927.460	1.103.099	1.375.086	1.121.914
<i>A.TARIMA DAY. İŞLENMİŞ ÜR.</i>	33.960	53.151	56.636	64.923	81.501	81.811	71.919
Tekstil ve Hammaddeleri	33.420	50.537	46.342	52.155	63.156	63.787	56.683
Deri ve Deri Mamulleri	245	474	829	1.343	2.672	3.111	2.656
Halı	295	2.140	9.464	11.426	15.672	14.913	12.580
<i>B.KİMYEVİ MADD. VE MAMUL.</i>	3.764	4.676	5.312	6.460	7.875	11.230	12.039
<i>C.SANAYİ MAMULLERİ</i>	270.125	520.749	671.111	856.077	1.013.723	1.282.045	1.037.956
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	201.445	439.055	593.518	756.184	819.956	1.007.843	740.662
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	2.146	1.541	1.332	2.451	3.661	8.663	4.599
Elektrik-Elektronik	1.485	3.441	3.535	6.378	16.646	36.175	44.526
Makine ve Aksamları	1.018	1.553	2.369	5.299	5.241	12.181	14.023
Demir ve Demir dışı Metaller	62.354	58.154	47.684	66.453	156.478	193.569	135.198
Çimento ve Toprak Ürünleri	1.664	16.938	22.641	19.068	11.637	23.572	7.908
Diğerleri	13	66	31	244	104	42	91.040
MADENCİLİK	16.290	16.884	23.694	31.567	53.852	76.069	76.836
TOPLAM	340.415	610.963	774.695	984.054	1.186.862	1.494.021	1.226.441

Kaynak: DSO, <http://www.dso.org.tr/tvinindex2.html>, Erişim:10-11-2006

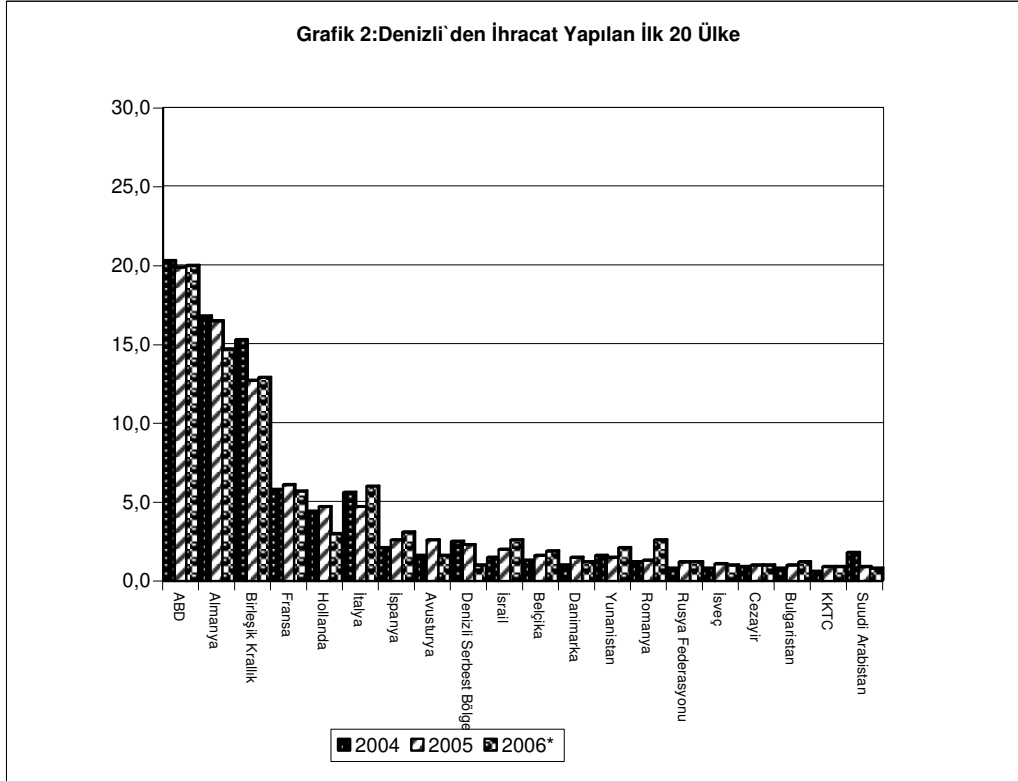
* İlk 9 Aylık

1980 yılında 24 Ocak kararlarının yürürlüğe girmesini takip eden dönemde özellikle 1985-1990 arasında Denizli`de bir sanayi patlaması yaşanmıştır. Bunun temel nedeni ise, ihracata dayalı sanayileşme stratejisinin benimsenmesi sonucu olarak dokuma sektörünün teşvik edilmesi ve Denizli`de üretilen tekstil ürünlerinin de dünya piyasalarında kabul görmüş olmasıdır. Denizli`deki tekstil üretiminin tamamına yakını ihraç edilmektedir.⁹ Yukarıdaki tablo 6 Denizli İl`inin ihracatının sektörel ayrımını vermektedir. Bu tablonun incelenmesinden Denizli`nin temelde bir sanayi ürünleri ihracatçısı olduğunu, bunun içinde de hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payının %67, demir ve demir dışı metal ihracatının ise toplam Denizli ihracatındaki payının %13 olduğu görülecektir.

⁹ DTO, "Ekonomik Yönü İle Denizli 2004", DTO Yayınları:31, s:3-4.

Yukarıdaki Grafik 1, Denizli'nin mal grupları itibariyle İhracatını vermekte olup, bornoz-sabahlık, havlu ve çarşaf-nevresim ürünlerinin toplam tekstil ihracatının oldukça önemli bir kısmını oluşturduğu açıkça görülmektedir. Aşağıdaki Grafik 2 ise Denizli'nin en fazla ihracat yaptığı ülkeler gösterilmektedir.

<http://www.detkib.org.tr/turkce/ihracat.htm>, Erişim: 10-11-2006

5. Tekstil İhracatında Son Dönem Değerlendirmesi

Tekstil sektörü, 2006 yılının altı aylık döneminde yaklaşık 2,7 milyar dolar değerinde bir ihracat gerçekleştirmiştir. Geçen yılın eş döneminde gerçekleştirilen yaklaşık 2,4 milyar dolarlık rakam dikkate alındığında, dolar bazında %9,9 düzeyinde bir artış olduğu ifade edilebilir.

Ülke grupları itibariyle, oransal olarak en yüksek ihracat artışlarının AB-25 ülkeleri ile Eski S.S.C.B ülkelerine yönelik olarak gerçekleştiği göze çarpmaktadır. AB-25 ülkeleri toplamdan aldığı %45,8'lik pay ile en büyük ve önemli pazar olma özelliğini korumaktadır.

AB-25'e yapılan ihracat geçen yılın aynı dönemine oranla, ABD doları bazında %16,2 artarken, AB-15 ülkelerine yönelik ihracat %15,7 , Yeni AB-10 ülkelerine yapılan ihracat ise %19,3 oranında artmıştır. AB pazarında oransal olarak en büyük ihracat artışları Belçika ve Portekiz gibi hazır giyim üretim potansiyeli olan ülkeler ile Yunanistan'a yönelik ihracatta meydana gelmiştir.

Diğer OECD ülkelerine yapılan ihracat %6,7 oranında düşerek 5,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu düşüş ABD'ye gerçekleştirilen ihracattaki azalıştan kaynaklanmaktadır. En önemli pazarlarımızdan olan Almanya'ya ihracat, artış eğilimini korumaktadır.

Oransal olarak en yüksek ihracat artışının görüldüğü eski SSCB yerine kurulan ülkelere yönelik tekstil ihracatı %26 oranında artış göstermiştir. Bu artışın Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Özbekistan'a olan ihracat artışlarından kaynaklandığı görülmektedir. İhracat artışının gerisinde, bu ülkelerdeki ekonomik canlılığın olduğu düşünülmektedir.

Ortadoğu ülkeleri'ne yapılan ihracat %12 düzeyinde artmıştır. Bu ülke grubunda en büyük pazar İran'dır. Afrika Ülkeleri'ne yönelik tekstil ihracatındaki artış, hız kaybederek %5,8 düzeyinde olmuştur. Bu düşük oranda artışın arkasında Fas ve Mısır'a yapılan ihracattaki düşüşler etkilidir.

2006 yılının ilk altı ayında yaklaşık 957 milyon dolar tutarında ev tekstili ihracatı yapılmış olup, geçen yılın aynı dönemine kıyasla dolar bazında %9 oranında düşüş söz konusu olmuştur¹⁰.

Genel İhracat Performansı İçinde Tekstil ve Hammaddeleri İhracatının Payı (1000 \$)
Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

¹⁰ Türkan BAYRAKTAR, Tekstil Sektörünün 2006 yılı İhracat Performans Değerlendirmesi, İTKİB Genel Sekreterliği, Temmuz 2006.

6. Denizli’de Tekstil İhracatı

Kaynak: www.detkib.org.tr

01.01.2006 – 31.07.2006 tarihleri arasında Denizli’den yapılan tekstil ve konfeksiyon ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre %5,05’lik bir artışla 563.576.929 USD’na ulaşmıştır.

Temmuz 2006 içinde kayda alınan tekstil ve konfeksiyon ihracat kayıt rakamı ise 75.310.259 USD olup, 2005 yılının Temmuz ayı kayıt rakamına göre %7,09’luk bir artış göstermiştir¹¹. İlimiz ihracatının üç ana kalemini oluşturan mamüllerden Bornoz-Sabahlık ihracatında %-2,54’lük düşüş gözlenirken, Havlu ihracatında %0,17’lik, Çarşaf-Nevresim ihracatında ise %11,71’lik bir artış meydana geldiği görülmektedir. Bu üç kalemin toplam ihracat içindeki payı %71,60’dır.

İhracat kayıt rakamlarının ilk 10 ülkeye göre dağılımı aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir;

Tablo 11: Denizli’den İhracatta İlk 10 Ülke

2006 yılının yedi ayında oluşan ihracat kayıt rakamları ülkeler bazında incelendiğinde;

İlk üç sırayı alan ülkelerden Almanya’ya yönelik ihracatta %0,41’lik, ABD’ne yapılan ihracatta %1,17’lik, İngiltere’ye ise %15,43’lük bir artış olduğu görülmektedir.

Avrupa Birliği’ne yapılan ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %6,14 artarak 400.837.813 USD’na ulaşmıştır. Bu rakam toplam ihracatımızın %71,12 ’ini oluşturmaktadır. Fakat Bugünkü rakamlara bakıp ihracat artıyor, teşvik gereksizdir demek yanlıştır. Çünkü ülkemiz zaten olması gerekenden daha azını üretmekte ve ihraç etmektedir. Bu cüce artışlar hakiki potansiyelin göstergesi olamaz¹².

SONUÇ

Türkiye’de ihracatın hızla arttığından ve büyüme rakamının da her geçen yıl yükseldiğinden bahsedilmektedir. Fakat çeşitli kesimlerce ifade edilen ve üzerinde çok ciddi olarak düşünülmesi gereken bir konu da; gerçekleşen ihracatın %35’inin ithalata dayalı ihracat olduğudur. Yani ihraç edilen ürünlerin %35’i ithal edilen ürünlerden sağlanmaktadır. Söz konusu durum ihracatı ihracat olmaktan çıkarmakta, işsizliğin azaltılmasına olumlu bir katkı sağlamamakta ve nominal bir söylemden öteye gidememektedir. Dolayısıyla ihracatın bu sağlıksız yapıdan ivedilikle arındırılması gerekmektedir.

¹¹ www.detkib.org.tr, 01 OCAK 2006 – 31.07.2006 Değerlendirme Raporu.

¹² Haydar GÜÇLÜ, “İhracatta Devamlılığın Önemi ve Ülkemizdeki durum”, Dış Ticaret Dergisi, Sayı: 4, Ocak 1997, s.13.

KAYNAKÇA

- ALTAN Can, “Afrika Ülkeleriyle Ekonomik ve Ticari İlişkilerimiz”, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı:17, [http://www.mfa.gov.tr/NR/rdonlyres/0CEA25F7-FD52-45A2-85BE-EAA6643F30C7/0/XVII_CanAltan.pdf], Erişim: 29.10.2006.
- BAYRAKTAR Türkan, Tekstil Sektörünün 2006 yılı İhracat Performans Değerlendirmesi, İTKİB Genel Sekreterliği, Temmuz 2006
- GÜÇLÜ Haydar, “İhracatta Devamlılığın Önemi ve Ülkemizdeki durum”, Dış Ticaret Dergisi, Sayı: 4, Ocak 1997
- ONURSAL Erkut, “Ulusal Dış Ticaret Mevzuatının Hukuki Çerçevesi”, Dış Ticaret Dergisi, Sayı:19, Ekim 2000.
- ÖZTÜRK Hüseyin, “Ülkemizin İzlediği ve/veya İzleyeceği Başlıca Ticaret Politikası Araçlarının İrdelenmesi”, Dış Ticaret Dergisi, Sayı: 34, Nisan 2005.
- SÖNMEZ Mustafa, Türkiye'nin Dış Ticaretinin Sektörel Analizi 2000-2004, Ege Bölgesi Sanayi Odası, İzmir, 2004, [http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Uye/Sonmez_Ara04.pdf], Erişim: 28.10.2006
- WTO Discussion Papers, No: 5, “The Global Textile and Clothing Industry Post the Agreement on Textiles and Clothing”, 2004.
- WTO**, International Trade Statistics, **2004**.
- T.C. Resmi Gazete, www.basbakanlik.gov.tr/regu
- www.detkib.org.tr
- www.muhasibat.gov.tr
- www.dpt.gov.tr
- www.igeme.org.tr
- www.itkib.org.tr
- www.wto.org
- www.bagimsizsosyalbilimciler.org
- www.europa.eu.int
- www.foreigntrade.gov.tr
- www.tuik.gov.tr
- www.mfa.gov.tr